

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

עין משפט נר מצוה

ג.

כט א מ"י פ"ג מהל' פסולי מוקדשין הלכה כ: ע ב מ"י פ"י מהלכות תמזין הלכה ו: עא ג מ"י פ"א מהל' שמירת הנפש הל' יד: עב ד מ"י פ"ו מהלכות אסורי מצוה הלכה י סגמ לאוין ט: א ה מ"י פ"ח מהלכות לולב הלכה יג:

לעזי רש"י

קול"ר (קול"ר א). מסנת.

רבינו חננאל

זעירי וחזקיה ורי נזירי חלקן בזה. דבריהן פשוטין הן. פ"סקא שהמים והיין מגולין פסולין לגבי מצוה. ירושלמי מה טעם, דכתיב ושה אחת מן הצאן מן המאיתם ממשקה ישראל, ומבר שאריו ישראל לשחות. עד כאן מים, יין, א"ר שבתי שנאמר המשמח אלהים ונאשירם, אם אנשים משמח אלהים כבה משמח אלהים בניסוח שנא' בקודש הסך, ואוקימנא למתני אפילו לר' נתניהו, דמתני אמתית מסנת יש בה משום גילוי דבין שחתונה מגולה, אבל בזמן שהתחתונה מכוסה א"פ שהעליונה מגולה אין בה משום המשמח אלהים הנחש רומה לספוג וצף ועומד ואינו בוקע (המרתה) [המשמרת] בין שחתונה. לא קא שרי ר' נתניהו כי האי גונא אלא להדיא דמשום סכנה, אבל לגבוה רבשום גריעתא הוא לא מפשר, וכי לית ליה הקריבהו נא לפחתך או הישא וגו'. הדרן עלך לולב וערבה החלילי חמשה ושישה. זה חלילי של בית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב.

ואי מייתי להובמקודשתא יפסלו להו ואלא קדושת הגוף והו להו כאימורי קרבן: חזקיה אמר. הא ודאי מזיית למשמע מינה דאין שיעור למיס אכל קידוש שלא מדעת לא שמעינן מינה וטעמא דמתני' דלא מייתי במקודשת דמאן דחזי להו למחר דשקלי להו מתוך כלי שרת סבר לדעת שיקדשו כלי ניתנו צו מאתמוול וכיון דאין שיעור למיס קדושת הכלי וקא חזי דמנסכי להו ש"מ אין לינה מועיל וחס ננסכים ונפקא מינה חורבה: ר' ינאי אמר. אפילו תימא יש שיעור למיס ואפ"ה נפק מינה חורבה: גזייה שמה יאמרו לקידוש ידים ורגלים. לכהן גדול מלאוס וקדושו ככלי שאין מקדשים ידים ורגלים אלא זמים מקדשים דומיא לכיור שנמשח בשמן המשחה ומקדש את מימיו וחס לקידוש ידים ורגלים ואף קתון של זהב שהיו עושין לכבודו של כ"ג לקדש הימנו ידיו ורגליו כדאמר' בסדר יומא פ' טרף בקלפי (דף מג:). מקודש היה ואמי למימר הכא לקידוש ידים ורגלים מילאוס ולית להו שיעורא שאפי' הוה ק' לוגין ראויין הם לכלי ומקדשו וכו' חזי דמנסכי להו אמר אין לינה מועיל ננסכים: ואמאי מים מגולין פסולין: לעזניהו במסנת. קול"ר זלע"ז מסנת שמסנין בה קודשיתון כמו שעושין בעלי חיות שחלו כמין כברה וכו אצקת רוכל ויין ותמתייה כלי הקודשיתון מסנת לתוכו: יש צו משום גילוי. אם הניחו שלא שמירה כשיעור שהיית גילוי המפורש כהכל שוחטין (פולין י). כדי שיא נחש מתחת און כלי וישמה ויחזור לחורו ואסורה בשמיה: הסחונה. כלי התחמון:

ואי מייתי במקודשת איפסלו להו בלינה חזקיה אמר (א"כ ב"ב) כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת וגזירה שמה יאמרו לדעת נתקדשו א"ר ינאי א"ר יורא אפילו תימא יביש שיעור למיס וכלי שרת אין מקדשין אלא מדעת וגזירה שמה יאמרו לקידוש ידים ורגלים מלאין: נשכבה או נתגלתה כו': ואמאי לעיביר במסנת לימא מתני' דלא כר' נחמיה (ד' דתניא) במסנת יש בו משום גילוי אמר רבי נחמיה אימתי בזמן שהתחתונה מגולה אבל בזמן שהתחתונה מכוסה א"פ שהעליונה מגולה אין בה משום גילוי מפני שארם נחש דומה לספוג צף ועומד במקומו אפילו תימא רבי נחמיה אימר דאמר ר' נחמיה להדיא אבל לגבוה מי אמר ולית ליה לרבי נחמיה הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך אמר ה' צבאות:

הדרן עלך לולב וערבה

החלילי חמשה ושישה זהו החליל של בית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב: גמ'

המוצא מקדש (שם דף פח:). דכלי שרת אין מקדשין אלא מתוך ואין מקדשין אלא מצפנים אכל קשה מפ"ק דמנחות (דף טו. וס) דפליגי בצללה חוץ לחומת עזרה דריש לקיש אמר כשירה דמדכהונה לא בעיא פנים נמי לא בעיא ור' יוחנן אמר פסולה כיון דעשייתו בכלי נהי דכהונה לא בעיא פנים מיהא בעיא אלמא צפנים מתקדשו ואפ"ה לא מיפסלא ציורא וכו' שמשע צפ' התכלת (שם מו.) דלמחר רב ששת הני תנאי כרבי סבירא להו דלמחר שחיטה מקדשה פ"י דאיפסלא ציורא וצוקף (דף קמ:). קאמר הא דלא כרבי דאי כרבי כיון דלמחר שחיטה מקדשא דפריק להו היכא אי אצראי איפסלי ציורא משמע דוקא משום דשחיטה מקדשא הוא מיפסל ציורא הא לאו הכי לא אע"ג דרבי אית ליה תנור מקדש במנחות פרק רבי ישמעאל (דף עב:). מיהו יש לדחות דבאין עם הזבח שאני דהא נסכים הבאים עם הזבח לא מיפסלי ציורה אלא בשחיטת הזבח כדלמחר זעירי בפרק התודה (מנחות עט.) ואלו צפני עלמן תנן במס' מעילה (דף קי.) קידשו ככלי נפסלו ציורה ועוד יש לדקדק מהנהו דתנן פרק שני דמעילה (שם קד) קדשו (י) הוכשרו ליפסל בטבול יוס ובמחוסר כפורים וצלינה ולא קתני וצלינה אע"ג דגבי עופות וצבאים הוה מצי למימני ליה ולא תני ליה אידי דלא תני ליה גבי שמי הלחם ולחם הפנים ומנחות לא תני ליה צביהו והא דלמרינן צפ' כל שעה (פסחים לו.) גבי לישה דמנחות נהי דצרימין ליתא במקום זרימין איתא אורחא דמילתא הוא דדרך לעשותה במקום זרימין ויאיאה דקידוש ידים ורגלים לאו משום פסול יוצא הוא אלא כדקאמרין התם כיון דפריש אסוחי אסח דעמיה והא דלייק פרק שמי הלחם (מנחות נה:) אמרת לישתן ועריכתן מבחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה וכן בסוף כל המנחות בזהות מזה (שם קב.) דדריש ר' שמעון תנור תנור שמי פעמים שמהא אפיתן בתנור ושיאה הקדשין בתנור ופריך מהא דתנן ר"ש אומר לעולם היו רגיל לומר שמי הלחם ולחם הפנים כשירות בעזרה וכשירות אבי פגי לאו משום דאי מקדשא הוה מיפסלי ציורא אלא משום דדבר מכוער הוא להוציא דבר לחוץ שנתקדש וא"ת כיון דבקדושת כלי לא מיפסלו ציורא מנחת כהנים וחציתי כהן גדול דלית בהו קמיה ונסכים הבאים צפני ענמן אימת מיפסלי ציורא וי"ל דהאי דבאיתן מועיל קידוש כלי דכותיה אמרינן בסוף ז"ש בצבאים (דף קמ:). יש לו מתירים משקרבו מתיריו אין לו מתירין משקדשו בכלי ואם תאמר לפי מה שפירש' דכלי שרת אין מקדשין אלא צפנים אס כן אכתי מיקשי לן וימיית במקודשת ולא יכניסום בעזרה עד לאחר עמוד השחר כדי שלא יפסלו ציורה וי"ל דאי"כ מה יועיל שמהא מקודשת ועוד דדבר מכוער הוא להשהותם כל כך בכלי שרת בחוץ:

חזקיה אמר כ"י שרת אין מקדשין ש"א מדעת. תימא דצפ' התודה (מנחות עט:) פליגי בתודה ששחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ר' יוחנן אמר לא קדשו ומסיק אב"י דפליגי בכלי שרת מקדשין שלא מדעת חזקיה סבר מקדשין וכמו כן קשיא דרבי יוחנן אדר' יוחנן דרב פפא קאמר התם דכ"ע כלי שרת מקדשין שלא מדעת ובפ"ק דמנחות (דף ו. וס) גבי קמיאת פסולין דתיני לא שנו אלא קמץ אכל קידש פסל ופריך וכי מחד ליה לקומץ לדוכתיה ליקדש וליפסול א"ר יוחנן זאת אומרת כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת אמר ר' יוחנן איכא לשנויי שאני מתוך שמהא מקדשין מ' מתוך פ' מדעת מקדש נמי שלא מדעת אלא מן מקדשין שאין מקדשין שלא מדעת וי"ל דשאני הכא שלא צומן הוא אע"ג דלמרינן בסוף שמי הלחם (שם ק. וס) דכלי שרת מקדשין שלא צומנו מ"מ גרע שלא צומנן מצומנן לענין שלא מדעת:

הדרן עלך לולב וערבה

החלילי. הא דלא קתני כי"ד יוס טוב שחל להיות בשבת חלילי ששה וצבאר כל הימים חמשה כדלעיל בפרק לולב (דף מג:). משום דבעי למיסך ולמימר חלילי של בית השואבה דלייק מינה בגמרא האי הוא דלא דמי הא דקרבן דחי: **שאינו** דוחה לא את יו"ט ולא את השבת. אע"ג דחלילי אינו אסור אלא משום שמה יתקן כלי שיר כמו לא מספקין ולא מטפחין דפ' משילין (צ"ה דף לו.) וקיי"ל דאין שבת במקדש בית השואבה שאני כדלמרינן בגמרא דלינה אלא משום שמה ימירה:

(א) מנחות דף י. עמ' [פסוקה יד: ג] כ"ב דף יז: [ב"ב קטו: א] (ב) נכמשה מרומות פ"ח מ"ז איתא ס"ג ור' נתניהו מתי אמרם צבאייה דמייתי הכא מפורש טפי הלכ' מייתי הש"ס הכרימא] (ד) [למקנן נ"א.]

תורה אור השלם

1. וְכִי תִגְשֶׁן עוֹר לִזְבַּח אֵין רַע וְכִי תִגְשֶׁן פֶּסֶח וְחֹלֶה אֵין רַע הַקְּרִיבוּהוּ כָּא לְפָתְחָךְ הַדְרִיךְ או הַיָּשָׁא פְּתִיךְ אִמְרוּ וְצָבָאוֹת: מלאכי א ח

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וְכִי מִימִי וכו' דלא בעי כהן וברדי כהונה: (ב) בא"ד כדכ"ך כל הקדשים בכלי הנפסלים: (ג) בא"ד דאיפסלא ציורא ובקור היאה שמעתיא קלמ': (ד) בא"ד קדשן בכלי הוכשרו וכו' יוצא הוא דהא קאמרין דהס אכל יציאה כיון דמס וכו' אלמא מדת יבש לא נתקדשה ואפיתן בפנים אלמא מדת יבש נתקדשה וכן בסוף כל המנחות:

מוסף רש"י

כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת. שהטוט כהן לר' שמונה לטכ כן (טוסה יד:). מסנת. כלי על גבי כלי ונתנין ששמים חמין העליון והוא ככברה והיו מסנת מלאו יש בה משום גילוי. לר' נסכות העליון כדי שלא ישמה בו נחש, ואף על פי שהיו מסנת והלך חישטין שמה יעבור הארס עם היין לתוך הכלי וכל שכן בשמהמתן מגולה (ב"ב קטו:). הדרן עלך לולב וערבה